

Waarborg voor een gezonde Saarlooswolphond

Plan van Aanpak voor de Outcross 2026-2033

Goedgekeurd Raad van Beheer 04-02-2026

Algemene Vereniging voor Liefhebbers van Saarlooswolphonden

Plan van Aanpak 2026-2033

In deze versie van het Plan van Aanpak zijn aanpassingen opgenomen op basis van de opgedane ervaringen van de afgelopen 10 jaar en adviezen van populatiegenetica. Voor de vereniging en haar bestuur, voor de fokkers, de selectiecommissie en Raad van Beheer op Kynologisch Gebied in Nederland.

Voorwoord

Het huidige plan van aanpak voor de outcross "Waarborg voor een gezonde Saarlooswolfhond" loopt af in 2025. De evaluatie van het project heeft plaats gevonden in het bestuur en de algemene ledenvergadering en is vastgelegd in "Outcross Saarlooswolfhond - evaluatie en toekomst". Het hoe en waarom van de outcross bespreken we hier niet. Dat is immers al uitgebreid beschreven in ons eerste Plan van Aanpak.

Een paar belangrijke punten uit de evaluatie

Vanaf de start in 2014 zijn tot nu toe 7 outcrosslijnen opgestart en er zijn 122 outcrosshonden F1, F2 en F3 geboren.

Positieve effecten

We hebben goed inzicht in de gezondheid van de outcrosshonden, omdat (bijna) alle pups uit een nest worden onderzocht op HD/ED en een ECVO-onderzoek ondergaan.

Ook ondergaan ze de bij de Saarlooswolfhond verplichte testen DM, Dwerggroei en PCYT2-D en maken we een Embark profiel aan.

- Het doel van het project is geslaagd. Het inteeltpercentage is gedaald en per generatie (ver) onder de 0.5% gezakt.
- Toegenomen genetische variatie in geselecteerde lijnen en nieuwe gezondheidsdata om selectie op te baseren.
- De vruchtbaarheid, nestgrootte en de genetische diversiteit zijn gestegen.
- Het percentage dragers van de erfelijke ziektes DM en Hypofysaire dwerggroei zijn mede door verstandig fokbeleid teruggelopen naar aanvaardbare percentages.
- Vooral nog geen epilepsie in de outcrosslijnen.

Over het algemeen genomen kunnen we zeggen dat de honden gezond zijn.

Wel zien we dat bij de outcrosshonden ED afwijkingen de meest voorkomende afwijkingen zijn. Hoogstwaarschijnlijk komt dit bij de Saarlooswolfhond vandaan, omdat ED in bijna alle outcrosslijnen voorkomt. In twee gevallen zagen we cataract.

Opvallend is ook dat het rastypische Saarlooswolfhondkarakter en gedrag weer snel terug is.

F2 vader

F3 dochter

Zorgen/controverse

Sommige fokkers en liefhebbers verzetten zich tegen outcrossbeleid (angst voor verlies van rastype en karakter). Daarnaast zijn er individuele incidenten en juridische geschillen geweest die soms de beeldvorming beïnvloeden. Daarom blijven transparantie en strikte protocollen cruciaal.

De AVLS blijft de uitkomsten van het outcrossprogramma en de -keuringen op de website publiceren. Meerdere outcrosslijnen zitten op dit moment in de F2–F3 fase en er zijn al enkele lijnen met een volledige stamboom.

Aandachtspunt:

In 2024 is in het rapport 'Fokken van gezonde rashonden WUR' de voortgang van de outcross onderzocht: "Allereerst kan de conclusie getrokken worden dat de worpgrootte (aantal pups per nest) na een outcross toeneemt. De tweede belangrijke conclusie is dat het effect op de inteelt eenmalig is. Voor een blijvend effect dient de outcross regelmatig herhaald te worden en/of de inteelttoename moet op andere wijze verminderd worden. Belangrijkste boodschap is dat met elke terugkruising op een raszuiver dier het effect van de outcross weer halveert"

Dit rapport van Wageningen University & Research bevestigt de uitkomsten uit 2018: zonder outcross blijft de inteelt gestaag toenemen. Het inkruisen van een (of meerdere) honden uit een ander ras dient steeds herhaald te worden om de inteelttoename blijvend onder 0.5% per generatie te houden. Het vergroten van de effectieve populatiestructuur draagt bij aan het blijven verlagen van de inteelttoename per generatie.

Doel voor de komende 10 jaar

De doelen blijven hetzelfde: inteeltcoëfficiënt onder de 0,5% per generatie, beheersen van COI en verwantschap (Mean Kinship) door middel van goed populatiebeheer en outcross. We streven ernaar de effectieve populatie te vergroten om met die maatregelen de vruchtbaarheid en gezondheid te waarborgen en de nestgrootte bij de Saarlooswolfhond op peil te houden.

Afspraken met Raad van Beheer

Om een beveiliging in te bouwen tegen ongewenste fok, krijgen de outcrosspups alleen een stamboom als een positief dekadvis van de AVLS samen met de dekaangifte bij de Raad van Beheer is aangeleverd.

De selectiecommissie telt 5 leden: twee leden van de AVLS, een onafhankelijk keurmeester van de Saarlooswolfhond en twee afgevaardigden namens de Raad van Beheer. De selectiecommissie heeft een adviserende stem bij de outcross, de uiteindelijke beslissing ligt bij het bestuur van de AVLS.

* mogelijk wordt de selectiecommissie uitgebreid met meer AVLS leden.

De selectiecommissie heeft de volgende taken:

- Aankeuren van look-a-likes die ingeschreven worden in de bijlage van het hoofdstamboek van de Raad van Beheer
- Unaniem adviseren aan het bestuur van de AVLS over de outcrossparingen (de individuele dieren)
- Indien nodig de eerste, tweede en derde generatie nakomelingen globaal beoordelen op de leeftijd van ca. 6 weken door minimaal 2 leden van de commissie. De eerste, tweede en derde generatie nakomelingen beoordelen op een door de AVLS te organiseren dag wanneer de nakomelingen rond ca. 12 maanden en ca. 23 tot 24 maanden oud zijn door minimaal 3 leden van de commissie

- Bepalen welke nakomelingen uit de F1, F2 en F3 generatie worden toegelaten tot de fokkerij. Hierbij worden uitdrukkelijk de gezondheidsuitslagen en het karakter betrokken. Aan deze keuring nemen minimaal 3 leden van de selectiecommissie deel.
- Jaarlijks uitbrengen van een verslag over de uitvoering van het Plan van Aanpak.
- Bepalen of een nieuw ras/aangekeurde hond binnen het outcrossprogramma wenselijk is en hiervan advies uitbrengen aan het AVLS-bestuur.

Procedure in te kruisen rassen

De AVLS vertegenwoordigt de belangen van het ras en kan het best de voors- en tegens van de in te kruisen rassen beoordelen. Het bestuur overlegt een en ander in voortdurende afweging met de selectiecommissie. De Raad van Beheer toetst of er sprake is van een zorgvuldige en transparante procedure.

Inkruisen FCI ras

1. De leden/fokkers/selectiecommissie doen suggesties voor de rassen
2. Overleg met de leden/fokkers waarin de voor- en nadelen besproken worden
3. De leden van de AVLS hebben inspraak in de keuze van de rassen
4. De selectiecommissie adviseert unaniem het bestuur van de AVLS over de outcross paringen (de individuele dieren). Het bestuur heeft de mogelijkheid het advies van de selectiecommissie niet te volgen, deze zal dan (wederom unaniem) een nieuw voorstel moeten indienen. Om de gezondheidsrisico's te beheersen en het rastype te bewaken wordt met de G-0 bijl., G-1 bijl. en G-2 bijl. generaties alleen gefokt na een positief fokadvies van de selectiecommissie en een besluit van het bestuur van de AVLS. Deze goedkeuring van de selectiecommissie en bestuur AVLS wordt meegestuurd met de dekaangifte
5. Het bestuur van de AVLS meldt de genomen beslissing aan de Raad van Beheer en legt verantwoording af aan de leden.

De in te zetten honden voor de outcross moeten allen voldoen aan het Verenigingsfokreglement (VFR) van de AVLS en onderzocht zijn op de bij het ras van keuze voorkomende afwijkingen.

Bij de look-a-likes zal dat laatste niet altijd mogelijk zijn. Desondanks moeten look-a-like reuen/teven voldoen aan het VFR van de AVLS.

Alle reuen/teven moeten bij voorkeur bewezen hebben goed te vererven. Zij worden gekoppeld aan rastypische Saarlooswolfhond teven/reuen met een volledige FCI-stamboom of bijlage G-2 stamboom. Individuele reuen/teven van een ander ras (dan wel look-a-likes) worden in het outcrossprogramma slechts eenmaal ingezet.

Look-a-likes punt 4 en 5 (zie boven) zijn ook hier van toepassing

Overzicht fokkerij Saarlooswolfhond Nederland 2010-2024

In Nederland wordt de Saarlooswolfhond vertegenwoordigd door twee rasverenigingen:

- AVLS (Algemene Vereniging voor Liefhebbers van Saarlooswolfhonden)
- NVSWH (Nederlandse Vereniging van Saarlooswolfhonden)

Beide verenigingen hebben een door de Raad van Beheer goedgekeurd Plan van Aanpak. Een binnen het outcrossprogramma van de AVLS of NVSWH gefokte hond valt zijn leven lang onder de regels van het programma van de betreffende vereniging ongeacht van welke vereniging de fokker of eigenaar lid is.

Volgens de gegevens uit DutchDogData zijn de afgelopen 14 jaar onderstaande Saarlooswolfhonden gefokt bij de AVLS en de NVSWH (populatie gefokt binnen het centrale fokbeleid)

Daarnaast zijn er:

- 'Overige' fokkers: niet aangesloten bij een Nederlandse rasvereniging.
- Import/inzet buitenland: honden die uit het buitenland zijn geïmporteerd of buitenlandse reuen die gebruikt zijn in de Nederlandse fok.

Populaties Saarlooswolfhonden in Nederland 2010 - 2024

	AVLS		Overig		Centraal fokbeleid NVSWH				Import/inzet	
Jaar	SWH	Outcross	Overig	Sub totaal	SWH	Outcross	SubTotaal	Totaal	buitenland	Totaal
2024	21	9	8	38	0	4	4	42	5	47
2023	10	0	11	21	0	11	11	32	7	39
2022	31	29	0	60	0	0	0	60	13	73
2021	10	24	25	59	0	0	0	59	14	73
2020	40	11	9	60	9	0	9	69	14	83
2019	43	16	30	89	4	2	6	95	15	110
2018	46	13	0	59	0		0	59	14	73
2017	31	10	7	48	0		0	48	15	63
2016	21	7	0	28	3		3	31	19	50
2015	35	0	12	47	2		2	49	21	70
2014	37	3	15	55	0		0	55	7	62
2013	25	0	0	25	2		2	27	17	44
2012	24	0	4	28	0		0	28	22	50
2011	43	0	6	49	0		0	49	5	54
2010	37	0	0	37	0		0	37	8	45
	454	122	127	703	20	17	37	740	196	936

Internationale Samenwerking

Sinds de jaren negentig worden ook buiten Nederland Saarlooswolfhonden gefokt.

Tussen de fokkers uit de verschillende landen is er informeel veel contact en samenwerking. Omdat al deze honden oorspronkelijk uit Nederland komen valt er qua inteelt en verwantschap niet veel winst te behalen, maar het heeft wel effect op de effectieve populatie. Die is daardoor groter dan alleen de Nederlandse.

In de afgelopen 14 jaar zijn er bijna 200 Saarlooswolfhonden uit het buitenland geïmporteerd of ingezet binnen de fokkerij in Nederland.

Hoe vaak outcross inzetten

Het antwoord is simpel: zo vaak als nodig is om de inteelttoename per generatie onder de 0,5% te houden. Tegelijkertijd willen we voldoende rasiinhoud behouden, zodat de Saarlooswolfhond zijn kenmerkende eigenschappen niet verliest.

Hoe vaak is dat?

Populatiegeneticus Marianne Stoop berekende op basis van de huidige inteeltpercentages het ideale aandeel outcrossdieren in de fokkerij:

Outcross	Generatie	Aandeel outcross
F1 (G-0)	Eerste generatie	1 op de 9 pups
F2 (G-1)	Tweede generatie	1 op de 5 pups
F3 (G-2)	Derde generatie	1 op de 3 pups

Met deze cijfers als uitgangspunt maken we een schema dat dient als richtlijn voor het aantal in te zetten outcrossdieren per generatie.

Voorbeeld Inzet outcross Saarlooswolfhond 2022-2025					
Jaar	2022	2023	2024	2025	generatie
100% SWH Nederland	41	21	21	20	103
100 % SWH Duitsland	55	55	25	25	160
100 % SWH België	7	5	5	0	17
100 % SWH Frankrijk	64	25	57	45	191
Totaal 100% Saarlozen	167	106	108	90	471
100% SWH nodig	45	0	27	30	102

2022 1 nestje F3/G2 Husky 8 pups

2022 1 nestje F3/G2 Northern Inuit Dog 7 pups

Tegenover deze 15 F3/G2 pups moeten 45 raszuivere Saarlooswolfhonden staan.

2023 geen outcross pups

2024 1 nestje F3/G2 Husky 3 pups

2024 1 nestje F3/G2 Noorse Elandhond 6 pups

Tegenover deze 9 F3/G2 pups moeten 27 raszuivere Saarlooswolfhonden staan.

2025 1 nestje F1/G1 pups 6 pups

Tegenover deze 6 F1/G1 pups moeten 30 raszuivere Saarlooswolfhonden staan.

Voor deze periode is berekend dat er 102 raszuivere Saarlooswolfhonden nodig zijn tegenover het aantal geboren outcrossdieren

Op dit moment is nog niet bekend hoeveel Saarlooswolfhonden er in 2025 in Nederland zijn geboren. Maar ook als dat er minder dan 20 zijn wordt dat gecompenseerd omdat er in de ons omringende landen nog eens 368 pups zijn geboren. De Nederlandse Saarlooswolfhondpopulatie staat niet op zichzelf. Samenwerking en internationale uitwisseling zijn naast een zorgvuldig fokbeleid heel belangrijk.

Stamboomanalyse en Embark

Het bijhouden van de stamboomgegevens is belangrijk, maar de berekening van inteelt op DNA-niveau is veel nauwkeuriger. Dit is op dit moment de “gouden standaard”. De meeste fokkers kennen de inteeltpercentages op papier van hun honden (de stambomen), maar hier zitten nadelen aan. Fouten in de stamboom of gesjoemel in het verleden zorgen soms voor een cijfer dat niet klopt. Embark berekent een proxy voor het inteeltpercentage door middel van ROH (Runs Of Homozygosity) op DNA-niveau en per individu. En zet dit af tegen het rasgemiddelde en het gemiddelde van alle rashonden.

Ook biedt Embark de mogelijkheid de voorspelde gemiddelde inteelt (COI) van een toekomstige combinatie te berekenen.

Expected litter COI (eCOI)

eCOI: 41% · Average breed COI: 35%

Genetic coefficient of inbreeding (COI) measures the proportion of a dog's genome in which the dam's and sire's genes are identical by descent. All else being equal, a lower COI has been correlated to improved health and a longer lifespan ([Bannasch et al 2021](#), [Yordy et al 2020](#)).

The expected coefficient of inbreeding (eCOI) for this pair's offspring is 41%, which is higher than the average breed COI of 35% for Embark-tested Saarloos Wolfdogs.

Djairo

"Luna" Luna ...

Expected litter COI (eCOI)

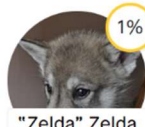
eCOI: 11% · Average breed COI: --%

Genetic coefficient of inbreeding (COI) measures the proportion of a dog's genome in which the dam's and sire's genes are identical by descent. All else being equal, a lower COI has been correlated to improved health and a longer lifespan ([Bannasch et al 2021](#), [Yordy et al 2020](#)).

The expected coefficient of inbreeding (eCOI) for this pair's offspring is 11%.

"Nuttah" Orfeo

"Zelda" Zelda

Op dit moment ligt de gemiddelde verwantschap, de COI, van de in Embark geteste Saarlooswolfhonden rond de 35%. Deze waarde ligt nog steeds ver boven de drempelwaarde (10%) en het is veel hoger dan dat van de meeste andere hondenrassen. Alleen met het inbrengen van nieuw bloed kan de nauwe verwantschap teruggebracht worden en zal de gemiddelde inteeltcoëfficiënt met minder dan 0,5% per generatie stijgen. Deze stijging is een percentage dat genetici aanvaardbaar vinden.

Op DNA-niveau kunnen we nu dus keuzes maken die op het gebied van inteelt en diversiteit nauwkeuriger zijn dan we vroeger konden op basis van de stambomen. Maar de stamboom blijft een waardevolle aanvulling.

Inzet outcross

- Uit de G-0 x SWH combinaties worden maximaal 3 honden geselecteerd waarmee eenmaal verder gefokt mag worden.
- Uit de G-1 x SWH combinaties mogen maximaal 5 honden per nest worden ingezet (ongeacht de verdeling naar geslacht). Deze honden mogen samen voor maximaal 7 nesten verantwoordelijk zijn.
- Uit de G-2 x SWH combinaties mogen alle dieren ingezet worden die zijn goedgekeurd.
- Incidentele kruisingen
Vanaf de F1/G1 mag incidenteel gekruist worden met een andere outcrosshond. Uit deze nesten mogen maximaal 5 honden per nest worden ingezet (ongeacht de verdeling naar geslacht). Deze honden mogen samen voor maximaal 7 nesten verantwoordelijk zijn.
- Dubbeldekking
Een dubbeldekking binnen het outcrossproject is onder bepaalde omstandigheden toegestaan in overleg met de selectiecommissie en na goedkeuring van het bestuur.
- Fokverplichting teefjes
Voor teefjes uit een outcrossnest kan de fokverplichting – indien nodig – worden verlaagd tot 60%, mits er meer dan twee teefjes in het nest aanwezig zijn.
- Terugkruising
Honden uit outcrosslijnen mogen tot en met G3/F4 niet worden teruggekruist in dezelfde lijn.

De in te zetten honden voor de outcross moeten allen voldoen aan het VFR (Verenigingsfokreglement) van de AVLS. Alle bovengenoemde punten vallen onder de verantwoordelijkheid van de selectiecommissie.

Van FCI naar look-a-like

De AVLS wil voor de outcross ook honden inzetten die de rasstandaard zowel qua uiterlijk als karakter dicht benaderen, de zogenaamde look-a-likes. Deze honden zijn niet in het NHSB-stamboek ingeschreven. Op verzoek van de AVLS heeft de Raad van Beheer de stamboeken geopend voor deze look-a-like honden.

- Voor honden die in redelijke mate voldoen aan de rasstandaard van de Saarlooswolfhond, maar die niet zijn geregistreerd in een F.C.I. erkend stamboek en naar het oordeel van de AVLS waardevol zijn. Deze honden worden opgenomen in het G-0 register.
- Voor nakomelingen van reuen van een ander ras die door de AVLS zijn geselecteerd en die gepaard zijn aan geselecteerde in het NHSB geregistreerde Saarlooswolfhondteven. Deze nakomelingen worden in het G-1 register opgenomen.

Nakomelingen, eenmaal in de bijlage van het hoofdstamboek geregistreerd, kunnen aan alle showwedstrijden deelnemen en alle kwalificaties behalen.

